

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Szerző: *Balogh Vilma*
Cím: *Romok között...*

Forrás: *Népszava*

Bp.
(Hely)

1922. VIII. 20
(Idő)

(Köt. v. füz.) (Oldal)

Osztályozás

Tárgy

362.52

Hely

Idő

'1922'

Személy

Helyszám

Romok között...

Látogatás az Angyalföldi-utl éjjeli menedékhelyen.

Alkonyodik. A nagy, dísztelen ház körül szürke tömeg gyülekezik. Mintha Breughel esetje alól kikerült figurák elevenednének meg. Ellepi a poros utat... Egyik sem akar utolsónak maradni, igyekeznek a kapu közelébe mindannyan, nehogy földél nélkül maradjon az éjszakára. Hivatalos személy igyekezik rendezni a kusza sereget, kiabálja: „*Öregek előre...*”

Néhány perc múlva kezdődik a fölvétel, addig engem a gondnok kalauzol az épületben. A földszinten 30 nő, az emeleten 270 férfi talál helyet. Így van ez mindenfelé az éjjeli menedékhelyen, jóval több férfi kér éjjeli szállást, mint amennyi nő idekerül. Nagy termekben fekete vaságyak, szalmazsák, szalmapárná lepedővel, pokróccal. Az ágy fölött vasosár, a „vendég” rakja oda éjszakára a vacak holmiját. Korábban zsufoltabban állottak az ágyak, most valamivel ritkásabban: két év előtt kiütéses tifusz járt erre. A modern higiéniát minden hálóterem előtt fürdőszoba jelképezi. Mélyített kád zuhannyal. Kell-e mondanunk, hogy most csak árválkodnak?

A menedékház gazdája, a főváros, a drágaságra hivatkozva beszüntette a melegvizet, a szappant, a törülközőt.

Pedig de ráférne az élet hajótöröttjeire a kulturának ez a csekély töredéke, tán meg is fogná a lelkiüket és fölemelné őket. Járványfészék így az egész, hogy a tisztasági fürdők elmaradnak, mert ami igaz, igaz: a toprongyos öreg anyókák, meg a többiek, de majd mindannyian a hidegzuhany ellen bizony tiltakoznak. De hiszen nem is hidegvizre kellene itt, hanem tisztasági fürdő. A konyhában is üresen tornyosul egymás fölé a sok szülke.

A drágaság miatt elmaradt az 1 koronás vacsoraleves is.

Aki akarja és teheti, az éhségét a Vág-utcai népkonyhában csillapíthatja. Ott egy menü — leves, főzelék, tészta — 17 koronába kerül.

*

Harangszó. Hét óra. A földvételi irodában leülünk a hosszú ütött-kopott asztal elé. A gondnok, egy rendőr és az éjjeli menedékhely kis töpörödött írnoke hivatalosak az asztalnál. Az öreg innok husz esztendő óta, amióta az épület áll, könyvelgeti nap-nap után a szomorú vendégfogadó közönségének névsorát. A földvételi iroda előtti teremben már tolong-szorong vagy 350 ember. Elég csöndben és türelmesen. Csak a kapun túlról tör be néha a kintszorultak hevesebb szóváltása. A várakozó tömeg egyre kevésbé változatos színfoltja a nyomor mélységeinek. Csak itt-ott tűnik föl néhány rendezésben öltözött ember, munkás, napszámos, utcasöprő, akik egyetlen podgyászsakkal, szerszámukkal jelentek meg.

Ezeket a lakásdrágaság kergette ide, örülnek, ha bizonytalan létük e napját meghódíthatják újra maguknak, még az ágyrájárás költségeit sem tudják egyedül megfizetni.

A többi egysorsnak tört cseropei a társadalomnak. Szennyes rongyaik egyformák rajtuk, nehéz volna látásra megállapítani, hogy a forgószél kit hogyan ragadott el. Szakadozott, gyűrött régi katonaruhájukról csak a hadirokkantak ismerhetők föl. A legtöbbnek feje, keze, lába reszket, némelyik pedig csonka testtel gubaszt a fapadon. A női vendégek megroggyantak, meztelapóztak, piszkos fejkendő-

jüket mélyen a homlokukba húzzák. Akad olyan is, aki anyaságának bimbóban fonnadozó gyümölcsét, kicsiny gyermekét cipeli karján...

*

Megkezdődik a fölvétel... Nyolcas csoportokban jönnek az irodába és leülnek a fal mellett elhuzódó fapadra. Egymásután mondják be nevüket, születési helyüket és azt, hogy mikor születtek, lefizetik a 3 korona ágydíjat, megkapják az ágyszámot és mehetnek. Így megy ez minden este 6 órától 9 óráig.

Reggel 5-kor a kapu újra megnyílik, mindenkinek el kell hagynia az épületet. Még ha beteg is.

és nincs hova menni. A kórházak tulzsfoltak és bizony sem egy elaggott, elgyöngült, avagy gyógyíthatatlan betegségben szenvedő menhelylakó az utcám dől le valahol, hogy földjára a harcot az étellel. Jó eset, amikor éjszaka hal meg a menedékhely ágyában. Az ilyen menedékházi halotl iránt — mondják — a legritkább esetben érdeklődik valaki. A rendőrség viteti el. A menedékhelyek statisztikájában visszatükröződik társadalmunk minden nyomorúsága.

Munkanélkültség, dolgozó existenciák letörése, családok háborús szétzülése, menekültek pusztulása.

Csonkamagyarország óta a budapesti éjjeli menedékhelyek látogatottsága körülbelül tízszer akkora, mint békeidőben volt. A látogatók, eienyésző töredék híján, a hányatott élet, a rossz táplálkozás, minden emberi kulturából való kirekesztettség folytán tüdővészesek és teljesen elgyöngültek. Ezért ismétlődnek meg egyre gyakrabban a halálesetek a menedékhelyek lakóinak sorából.

*

Jönnek sorra-rendre. Horpadtmelki leány, ki nek apólatlan, magával nem törődő mivoltát szomorúan emeli ki a rövid „bukjel szoknya”.

a gyűrött, szakadt selyembluz. Fülében kerek rézfülbevaló. Szapora, rekedt szóval mondja el életsorsát. Kezdjük a végén. *Megbetegedett, most vért köhög, mindene fáj.* Ha kap is valami munkát, nem bírja, elküldik. Egy öreg anyóka ütött-kopott tollas kalappal a fején, valamikor jobb napokat láthatott. Gyerekei üldözték el hazulról. Ujra egy asszony. Hátán nagy bugyor, szoknyájába lesoványodott, angolkóros leányka kapaszkodik.

Férje munkás volt. Az internálótáborban halt meg.

A lakását elrekvirálták. Aztán albérlésben laktak, de onnan kiszekirozták, mert éjjel ő és a kisleánya köhögésükkel zavarták a többiek álmát. A férfiak is szennyes rongyokban vonulnak föl, fáradt lomposággal izzadó testükön. Némelyikükről pálinkagőz terjeng, a nyomorúság e lekiáltó kifejezése. Egy hetvennyolcesztendő öregember, bádogosmester volt, úgy került ideig, hogy a háború kitörésekor a felesége meghalt, fiait elvitték a frontra, ahol el is pusztultak. A vagyonka elpárolgott, dolgozni már nem tud. *Alamizna, alkohol...* Egy másik sem különben. Fiatalabb ember. Az egész háborút kint töltötte a fronton. Lelkiileg tört le, nem dolgozik. A harmadik, negyedik, ötödik beteg ember... Milyen egyforma utját járták mindezek a pusztulásnak...

*

Kilenc felé jár az óra. A jelentkezőknek még mindig nem akar vége szakadni. Izgatott szóváltás kerekedik a kenyérjegyek miatt. A gondnok csak a közalkalmazottaknak, az irnoknak és az utcaseprőknek adhatott, a többiek követelik a magukét, kiabálva:

„Hát mi honnan vegyük a 90 koronát a kiló kenyérre, vagy tán éhen döglünk?”

Kint megindul a harc a bejutásért. Az altisztek hangja tulharsog a zajon: *„A négy legöregebb bemehet... Nincs több hely...”* Megkérdezem a rendőrtől, hogy mi lesz azokkal, akik kint rekednek? Vállát vonogatja és feleli: *„Hát majd csak átjelleznek egy bokorban, eresz alatt, vagy valami elkerített telken... A rendőrség most szemet huny, amennyire csak lehet. Nehéz időket élünk...”*

*

De mi lesz télen?

Amikor elhagyjuk a menedékházat, az egyik kapu széles lépcsőjén egy öreg mankós koldust és egy toprongyos flucskát látunk feküdni. A kisfiú karjával védően ölel magához egy kalitkát, amelyben madár nyugtalankodik. Ezek már elhelyezkedtek az éjszakára...

Balogh Vilma.